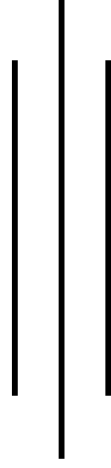
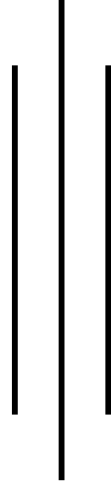

ड्राई क्लिनर्स

औद्योगिक स्कीम

- परिचय र प्राविधिक पक्ष
- आर्थिक पक्ष

नेपाल सरकार
उद्योग मन्त्रालय
घरेलु तथा साना उद्योग विभाग
त्रिपुरेश्वर

ड्राई क्लिनर्स

परिचय

अहिलेको आधुनिक समाजमा परम्परागत कपडाको प्रयोगमा व्यापक कमी भई नया नया किसिमको सुकुमार, नरम कपडाहरूको प्रयोग भई रहेको छ। धेरै तयारी पोशाकहरूमा हातले धुनु भन्दा ड्राई क्लिनिङ्ग गर्ने निर्देशन दिएको हुन्छ।

ड्राई क्लिनिङ्ग एउटा प्रक्रिया हो जसमा पानीको प्रयोग नगरी कपडालाई सफा गरिन्छ। यसमा एक किसिमको अर्गानिक सोल्भेन्ट प्रयोग गरिन्छ।

ड्राई क्लिनिङ्ग प्रक्रिया

प्राय जसो ड्राई क्लिनिङ्ग प्रक्रिया परक्लोरईथाइलिन (Perchloroethylene) अर्गानिक सोल्भेन्टको प्रयोग गरिन्छ। सफा गर्ने कपडाहरूलाई ड्राई क्लिनिङ्ग मेशिनमा राखिन्छ। त्यो कपडाहरू मेशिनमा भएको सोल्भेन्टसंग भिज्छ र धेरै पटक धुमे पछी सफा हुन्छ। त्यस पछी कपडाहरू फिल्टरेशन यूनिटमा जान्छ र मेशिन बेस गरी धुमे पछी कपडा भएको सोल्भेन्ट बाहिर निस्कन्छ। कपडालाई सुखाए पछी आइरन गरिन्छ।

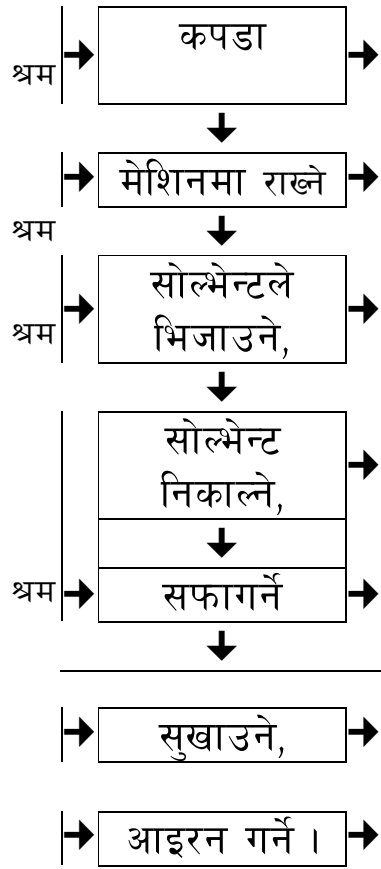
यो प्रक्रियाबाट निस्केको फोहर सोल्भेन्टलाई सोल्भेन्ट रिक्वोमरी यूनिटमा लगी रिक्वोमरी गरी पू : न प्रयोगमा ल्याईन्छ।

उत्पादन प्रकृया प्रवाह (Flow chart)

आगत (Input)

प्रकृया (Process)

निर्गत (Output)

वातावरणीय पक्ष

प्रदुषणको किसिम

प्रस्तुत उद्योगबाट खास गरी निम्नानुसारको खेर पदार्थको निस्काशन वा प्रदुषणबाट वातावरणमा असर पार्न सक्ने देखिन्छ ।

सि.नं.	प्रदुषणको किसिम	निश्कासन हुने बस्तुहरु	रोकथामका उपायहरु
१	ठोस खेर पदार्थ	खासै ठोस खेर पदार्थहरु हुदैन केवल प्याकिङ्ग सामग्री बाहेक	समूचित व्यवस्थापना गर्ने ।
२	तरल खेर पदार्थ	फोहर पानी हुदैन केवल व्यक्तिगत सरसफाई बाहेक	
३	ध्वनी प्रदुषण	खासै ध्वनी प्रदुषण नहुने ।	मेसिनहरुको समय समयमा मर्मत, लुब्रिकेशन गर्ने, ध्वनीकम गर्ने साधानहरु प्रयोग गर्ने
४	वायु प्रदुषण	वायु प्रदुशन हुदैन	चिमनी जडान गर्ने ।
छ	अग्नी	सोल्मेन्टले आगो लाग्ने सम्भावना रहेको हुन्छ	अग्नी नियन्त्रकको व्यवस्था गर्ने

सरसफाई

मेशिन औजारहरुलाई प्रयोग गरेर काम समाप्त भएपछी सफा गरी औजारहरु सुरक्षित तरिकाले निर्दिष्ट स्थानहरुमा राख्नु पर्छ । फोहर मैलालाई तोकेको स्थानमा विसर्जन गर्नुपर्छ ।

कामदारहरुको स्वास्थ्य र सुरक्षा

कामदारहरुलाई आवश्यक मात्रामा र समय समयमा मास्क, पजा, एप्रोन तथा टोपी दिनुपर्छ । कामदारहरुलाई काम गर्ने मेशिन र प्रकृयाबारे जानकारी समय समयमा गराउनु पर्छ । कामदारहरुको स्वास्थ्य परीक्षण वर्षमा कम्तीमा एक पटक गराउनु पर्छ । बढी भारी सामान ओसार पसार गर्नु परेमा उर्पयुक्त गाडा वा साधनको प्रयोग गर्नुपर्छ । आवश्यक मात्रामा प्राथमिक उपचारका सामग्रीहरु उत्पादन स्थलमा हरसमय राख्नु पर्दछ । कामदारहरुलाई स्वास्थ्य वा काम गर्दा लागेका अप्ठ्यारा बारे समय समयमा अन्तरकृया गरी पृष्ठपोषण लिनुपर्छ र आवश्यक सुधारहरु गर्नुपर्छ ।

ध्वनी प्रदुषण:

मेशिनहरुको चल्दा उत्पन्न हुने ध्वनीले कसैलाई असर गरेको लागेमा इयर प्लग दिनु पर्छ ।

ट्रेनिङ्ग:

- कामदार कर्मचारीहरुलाई काममा लगाउनु भन्दा पहिला तीनलाई कार्यस्थल देखाई प्रयोग हुने मेशिन र प्रकृया बारे जानकारी तथा तहां रहेका सम्भावित जोखिम तथा असरहरु बारे जानकारी दिनु पर्छ ।
- उद्योगमा विद्यमान जोखिमहरुबारे जानकारी दिएपछी त्यसबाट बच्ने उपाय तथा प्रयोग गर्ने साधनहरु र केही भएमा के के गर्ने र कसलाई सम्पर्क गर्ने जानकारी समेत दिनुपर्छ ।
- नयां कामदारहरुलाई तीनले गर्नु पर्ने कार्यको जानाकारी गराई पुरानाको निर्देशन अन्तर्गत राखी ट्रेनिङ्ग दिई केही समय कार्य गराउनु पर्छ ।

४. कामदारहरूलाई वर्षमा कम्तीमा दुई पटक उर्पयुक्त , उत्प्रेरणा दिने खालका आवश्यक विषयका ट्रेनिङ्गहरू दिनु पर्छ ।
५. सबै कामदारहरूलाई प्राथमिक उपचार सम्बन्धी तालिम दिनु पर्छ ।
६. कामदारहरूलाई नयां प्रकृया वा मेशिनहरूवारे बेला बेलामा आन्तरीक वा बाह्य तालिम दिनु पर्छ ।

अग्नी तथा विद्युतिय आकस्मिक घटना:

अग्नी तथा विद्युतिय आकस्मिक घटनाबाट बच्न र बचाउन उधोगस्थलमा पर्याप्त र उपर्युक्त स्थानहरूमा अग्नी निवारक यन्त्र (Fire Extinguisher) तथा बालुवा र आगो निभाउन प्रयोग हुने भाडांहरू तथा उपकरणहरू राख्नु पर्छ । सबै कामदारहरूलाई अग्नी निवारक यन्त्रहरू प्रयोग गर्न सिकाउनु पर्छ । विद्युतीय लाइनहरू (electrical wirings) को चेकजाचं ६ - ६ महीनामा गर्नु पर्छ , प्रयोग हुने विद्युतिय स्विचहरू औद्योगिक किसिमका (spark proof) र पर्याप्त क्षमताका हुनुपर्छ ।

औद्योगिक स्किम

Dry Cleaners

Washing and dry cleaning of shirt, pant, saree and coats=
60,000 Pcs.

१	परियोजनाको नाम		
२	वार्षिक क्षमता		
३	कारखाना स्थापना हुने स्थान	शहरी क्षेत्र	
४	वार्षिक काम गर्ने समय	दैनिक ८ घण्टा, वार्षिक ३०० दिन	
५	कुल पूँजी लागनी		६,७३०,१९४।१७
क)	चालु पूँजी	५७७,९४४।१७	
ख)	स्थिर पूँजी	६,१५२,२५०।००	
६	वित्तिय संस्थाबाट ऋण		४,०३८,११६।५०
क)	दिर्घकालिन ऋण	३,६९१,३५०।००	
ख)	अल्पकालिन ऋण	३४६,७६६।५०	
७	मुनाफाको प्रतिफल प्रतिशतमा		३७
क)	कुल पूँजी लागनीमा	३७	
८	पार विन्दु		
क)	प्रतिशतमा		५०
ख)	मूल्यमा		३,२८९,९२७।०६

९ मुनाफा

२,४८४,०१०।८६

क) वार्षिक आमदानी

६,६००,०००।००

ख) वार्षिक खर्च

४,११५,९८९।१५

१० रोजगारी

जनामा

१२

Dry Cleaners

शहरी क्षेत्र

औद्योगिक स्कीम

स्थिर पूँजी विवरण		एकाई	परिमाण	दर	जम्मा	८८०,०००।००
१	जग्गा	रोपनी	१	८०००००	८००,०००।००	
	जग्गा विकास	प्रतिशत	१०		८०,०००।००	

२	निर्माण	एकाई	परिमाण	दर	जम्मा	१,८००,०००।००
क)	Office Room	Sq. Ft.	500	800	400,000	
ख)	Factory Shed	Sq. Ft.	1,500	700	1,050,000	
ग)	Storage of Finished Goods	Sq. Ft.	500	700	350,000	
घ)	Miscellaneous				150,000	
३	मेशिन औजार	एकाई	परिमाण	दर	जम्मा	३,१२२,२५०।००
a	Washing Machine 10 Kg Capacity	Nos.	3	75,000	225,000	
b	Tumbler Dryer Machine	Nos.	3	90,000	270,000	

c	Dry Cleaning Machine of 12 Kg Capacity With Electric Heating System	Nos.	1	900,000	900,000
d	Solvent Recovery Unit with Electric Heating System		1	500,000	500,000
e	Hydro-Extractor	Nos.	2	65,000	130,000
f	Compressor	Nos.	1	150,000	150,000
g	Calendar Machine	Nos.	1	75,000	75,000
h	Water Storage Tank 5,000 Lit Capacity	Nos.	2	50,000	100,000
i	Steam Iron	Nos.	4	5,000	20,000
j	Effluent Treatment Equipments		L/S		220,000
	Personal Protective Equipments			125,000	125,000
	Contingency 15% for Import Duty, Transportation, Erection etc.				407,250

४ फर्निचर तथा फिक्चर अफिस इक्विपमेन्ट

१५०,०००।००

५ उद्योग लगानी हुनु पूर्व खर्च

७५,०००।००

६ तथा उद्योग संचालन हुन अघिको खर्च

१२५,०००।००

८ कुल स्थिर पूँजी

६,१५२,२५०।००

	चालु पूँजी विवरण		परिमाण	एकाइ	जम्मा	५७७,९४४।१७
a	Raw materials stock for		60	दिन	१२६,०००।००	
b	Insurance		365	दिन	५२,७२२।५०	
c	Wages and Salary		60	दिन	१८८,०००।००	

c	Office Overhead		60	दिन	५५,३३३३३
d	Cash in hand				५७७,९४४१९७

Total Working Capital

१,०००,०००।००

क)	कुल पूँजी लगानी	६,७३०,९९४।९७
ख)	कुल स्थिर पूँजी लगानी	६,९५२,२५०।००
ग)	कूल चालु पूजी लगानी	१,०००,०००।००

वार्षिक उत्पादन खर्च

स्थिर खर्च

१	ह्रास कट्टी	परिमाण	एकाई	दर	जम्मा	४३२,२२५।००
क)	भवन	१,८००,०००।००	प्रतिशत	५	९०,०००।००	
ख)	मेशिन औजार	३,९२२,२५०।००	प्रतिशत	१०	३९२,२२५।००	
ग)	फर्निचर फिक्चर	१५०,०००।००	प्रतिशत	२०	३०,०००।००	

२ विमा १ प्रतिशतले (स्थिर मुल्यमा जग्गाको मुल्य बाहेक)

५२,७२२।५०

परिमाण एकाई दर जम्मा

३ ब्याज दिर्घकालिन ऋण

३,६९९,३५०।००

प्रतिशत

१२

४४२,९६२।००

४४२,९६२।००

४	अप्रत्यक्ष कर्मचारी	एकाई	परिमाण	दर	जम्मा	५२८,०००।००
क)	ब्यबस्थापक	जना	१	५२८०००		

					२१६,०००।००
ख)	स्टोर क्लिपर कम सेल्स म्यान	जना	१	१२०००	१४४,०००।००
गं)	पाले पियन	जना	२	७०००	१६८,०००।००

४

५ कार्यालय खर्च

३३२,०००।००

क) मसलन्द छपाई अफिस समान

२०,०००।००

ख) भत्ता परिवहन

७५,०००।००

गं) मर्मत संभार

५०,०००।००

घ) दस्तुर महशुल

३०,०००।००

ड) भैपरी तथा अन्य

२५,०००।००

च) स्थिर विजुली खर्च

केभीए

५०

२२०

१३२,०००।००

६ लेखा परिक्षण

२५,०००।००

७ कुल स्थिर खर्च

१,८१२,९०९।५०

चल खर्च विवरण

द	कच्चा माल	एकाई	परिमाण	दर	जम्मा	६३०,०००।००
a	Liquid Soap/Detergent	Kg	2,500	200	500,000	
b	Solvent (Perchloroethylene)	Lt	500	110	55,000	
c	Neer (Tinting Agent)	Lt	75	200	15,000	

d	Packing Materials	L/S			60,000
---	-------------------	-----	--	--	--------

९	प्रत्यक्ष कामदार	परिमाण	एकाई	दर	जम्मा	६००,०००।००
क)	दक्ष कामदार	२	जना	१४,०००।००	२८,०००।००	
ख)	अर्धदक्ष कामदार	२	जना	९,०००।००	१८,०००।००	
ग)	सहायक कामदार	४	जना	८,०००।००	३२,०००।००	

८

१०	उत्पादन तथा अन्य खर्च					१,०२८,०००।००
क)	विद्युत महशुल	९६०००	KHW	८	७६८,०००।००	
ख)	पानी				६०,०००।००	
ग)	मर्मत सम्भार				२००,०००।००	

११ ब्याज अल्पकालिन ऋण परिमाण एकाई दर जम्मा ४५,०७९।६५

३४६,७६६।५० प्रतिशत १३ ४५,०७९।६५

१२ कुल चल खर्च २,३०३,०७९।६५

१३ कुल वार्षिक उत्पादन खर्च ४,११५,९८९।१५

	आम्दानी विक्री विवरण	एकाई	परिमाण	दर	जम्मा	६,६००,०००।००
--	----------------------	------	--------	----	-------	--------------

a	Washing and dry cleaning of shirt, pant, saree and coat	Pcs.	60,000	110	6,600,000
---	---	------	--------	-----	-----------

मूनाफा ढ Gross Profit)		२,४८४,०१०।८६
बार्षिक बिक्रीबाट आम्दानी		६,६००,०००।००
Sales Expenses	10%	६६०,०००।००
Net Sales Revenue		५,९४०,०००।००
वार्षिक खर्च		४,११५,९८९।१५

Tax	20%	४९६,८०२।१७
------------	------------	------------

Net Profit	१,९८७,२०८।६८
-------------------	--------------

Break Even Point (%)	49.85%
-----------------------------	---------------

Return on Investment (ROI)	29.53%
-----------------------------------	---------------

वित्तिय विश्लेषण ऋलक

पार विन्दु

पार विन्दु	प्रतिशतमा	५०
पार विन्दु मूल्यमा		३,२८९,९२७।०६
कच्चा पदार्थको मूल्य १० प्रतिशत बढेमा		
कच्चा मालको मूल्य		६९३,०००।००
कुल चल खर्च		२,३६६,०७९।६५
कुल स्थिर खर्च		१,८१२,९०९।५०
विक्रीबाट आम्दानी		५,९४०,०००।००
पार विन्दु	प्रतिशतमा	५१

पार विन्दु कच्चा पदार्थको मूल्य १० प्रतिशत घटेमा
कच्चाभालको मूल्य

५६७,०००।००

कुल चल खर्च

२,२४०,०७९।६५

कुल स्थिर खर्च

१,८१२,९०९।५०

विक्रीबाट आम्दानी

५,९४०,०००।००

पार विन्दु

प्रतिशतमा

४९

प्रतिफल विश्लेषण

लगानीको प्रतिफल

प्रतिशतमा

३७

स्वलगानीको प्रतिफल

प्रतिशतमा

९२

नगद प्रवाह विश्लेषण

वर्ष	वार्षिक उत्पादन	
	क्षमता	विक्रीबाट आम्दानी रु. मा
१ वर्ष	५०	२,९७०,०००।००
२ वर्ष	६०	३,५६४,०००।००
३ वर्ष	७०	२,८८१,१९२।४०
४ वर्ष	८०	४,७५२,०००।००
५ वर्ष	९०	५,३४६,०००।००